

Xabier Letona

DANI BLANCO

Mugitu!

BAKE PROZESUA: PPren boikotaren adibide gehiago ez da behar, zerrenda luzea da eta mendekuan eta irabazlearen erabateko nagusikerian oinarritua jarraitzen du. Gaurkoz, hortik ezin da ezer espero, Espainian Gobernu aldaketa baino. Hari begirako erantzun publikoa gizarte mobilizazioa eta salaketa besterik ezin da izan. Urkullu lehendakariak ere behin baino gehiagotan esana du hori, baina ez da iragan Madrilgo jarrera horri tinkotasunez aurre egitera. Ez bera eta ez EAJ, abokatuen aurkako sarekadari emandako erantzun eza —epela ere ez— horren azken adierazgarrietakoa, baina askoz gehiago ere badira. Presoen aurrean edo “ezker abertzaleko fatxen” aurrean duen tinkotasunarekin kontraste handia egiten du jarrera honek.

Desadostasunak desadostasun, euskal alderdi nagusien esparruan EAJk, EH Bilduk eta Geroa Baik adierazten dute argi bake prozesua eta elkarriketa bultzatu behar direla. Eta ari dira. Baina badira oztupoak: EAJrentzat ez dirudi samurra eguneroko bere politika PSErekin egindako itunean sostengatzea eta bake prozesuan EH Bildurekin aurrera egitea.

Gakoetakoa da ea nola erakarri daitekeen PSE eta Podemosen inguruan egitura daitekeen gizarte esparrua bake prozesura, ea posible ote den hori egunerokoan bakoitzak bere politikak defendatuz edo ez. Izan beharko luke.

HIRU URTE iragan dira ETak jarduera armatua utzi zuenetik, bere esparru zibilak bultzatuta eta bere jarduerak etorkizunik ez zuela ohartuta. Baina, logikoa den moduan, bere iraganari muzin

egin barik. Nagusiki bere alde bakarreko erabakian oinarritu da orain arteko bidea. Baina ez da nahiko eta, beraz, noiz arte jarraitu behar du ETak urrats gehiago eman gabe? Horretarako ez ditu tresna handi asko: armagabetzea, bere etorkizuneko izaera definitzea (disoluzioa tresna gisa erabiltzeko edo IRAk bezala egitea, desagertzea desagertu gabe) eta iraganarekiko irakurketa.

Urrats gehiago ematera behartuta daude ezker abertzalea eta ETA, beren esparru zibilaren gehiengoa haiek baino urrutiago dago bai iraganaren kritikan, bai eman daitezkeen urratsei dagokienez. Esparru horri, funtsean, presoak eta iheslariak duintasunez etxeratzea inporta zaio; amaiera ordenatua izan dadila, ez galtzaile eta irabazleen logikan oinarritua. ETA desagertzea edo ez eta armak nola entregatzen diren ez dira erabakigarriak perzeptzio horretan.

Baina ez da nahiko eta, beraz, noiz arte jarraitu behar du ETak urrats gehiago eman gabe?

Presoena agendaren lehen lerroan dago orain, baina oraingoz blokeatua. Kontua da zer eskatzen zaien presoek: EPPK haustea eskatzea ez da ez zilegi ez eraginkorra, presoek hala antolatu nahi badute; zilegi ez den moduan, EPPKtik kanpoko biderik jarraitu nahi duten presoek presio egitea. Helduak dira guztiak eta bide hori beraiei bakarrik egiten utzi behar zaie, gatibu izateak erabakietan dakartzan presioari kanpoko oztupoak gehitu barik.

ETAren gatibu direla esatea eta harengandik askatu behar dutela esatea manipulazioa da. Espainiako preso dira eta bakoitzarekiko onuren onarpena Madrilgo Gobernuaren esku dago, presoek onurak eskatzen badituzte behintzat. Eta ari dira. Galdera nagusia honakoa da: zer eskatzen zaio presoari legeak dituen onurak probestu ahal izan ditzan? Legean aipatzen da ETatik aldentzearena, borroka armatua alboratzea, kalte ordainak, barkamen eskaera, segurtasun indarreko kolaborazioa... baina Gobernuak eta epaileek ez dizkiete horiek guztiak eskatu Zigor Kodeko 100.2 artikulua izenean hirugarren gradua eman edo askatasuna jasotako guztiei, eta asko dira (Galindo, Vera, GALEko gainerako guardia zibilak, ETako preso gaixoak...). Legea baino borondatea da.

Eusko Jaurilaritza tematua dago iraganarekiko irakurketa kritikoan, baina zehaztu beharko lieke presoek bere eskaera zehatza zein den, eragindako mina injustua izan dela aitortzearena nola zehazten den. Hori baldin bada onartzea iraganen erratuta egon direla esatea, beren bideak ez duela zentzurik izan onartzea eta haien ibilbide politiko eta militanteari uko egitea, oraingoz jai dago. Hori argi utzi du EPPK-k bere azken agirian. Bakea eta bizikidetzat ezin dira lege dekretuz eraiki, eta iraganarekiko kritika unean uneko hausnarketa eta ikusmoldeek finkatzen dute. Iragana ezin da berdin ikusi 2011ko azaroan kokatuta, 2015eko urtarrilean edo 2020an. Prozesu bat da eta atzerako begiradak ere horren arabera garatuko dira. ■

